

50 godina od dolaska Josipa Broza Tita na čelo KPJ - SKJ

U Beogradu je 25. juna 1987. godine održana Osmo sednica Komiteta Organizacije SKJ u JNA. Sa te sednice donosimo, u celini, referat koji je podneo predsednik Predsedništva Komiteta Organizacije SKJ u JNA, general-pukovnik Georgije Jovičić, povodom 50-godišnjice dolaska Josipa Broza Tita na čelo Komunističke partije Jugoslavije.

General-pukovnik
GEORGIJE JOVIČIĆ

Titovo revolucionarno delo postalo je uzor i nadahnuće svih naroda u borbi za slobodu i nezavisnost

Prvi dalekosežan korak koji je Tito načinio u svojstvu generalnog sekretara KPJ bio je osamostavljanje Partije i borba za njeno jedinstvo. U uslovima drugog svetskog rata jasno je sagledao mogućnosti i sposobnosti KPJ da digne opštenarodni ustanak protiv fašističkog okupatora i domaćih izdajnika. Oblikovao je političku i vojnu strategiju narodnooslobodilačke borbe, povezujući je sa borbom za slobodu i rešavanje socijalnog i nacionalnog pitanja. U oružanoj borbi protiv višestruko nadmoćnijeg neprijatelja Tito je reafirmisao partizanski način ratovanja i partizanski oblik vojne organizacije i otkrio mogućnost njihove evolucije u kombinovani frontalno-partizanski način ratovanja i kombinovani oblik vojne organizacije — regularnu armiju i partizanske odrede.

Tito se dosledno zalagao za jedinstvo oružanih snaga i jedinstvenu JNA, a odlučno odbijao i svaku pomisao o dezintegraciji Armije. On je afirmisao prava i odgovornosti republika i pokrajina u poslovima odbrane, posebno u organizovanju i funkcionisanju jedinica Teritorijalne odbrane, ali i njihovu zajedničku odgovornost za izgradnju i razvoj JNA.

Tito je, po opštem mišljenju, dao suštinski doprinos utemeljenju i afirmaciji politike nesvrstanosti na principima aktivne miroljubive koegzistencije. Naročitu pažnju je poklanjao borbi nesvrstanih za novi svetski ekonomski poredak i otklanjanje jaza između razvijenih i nerazvijenih zemalja.

Titovo delo podstiče i obavezuje komuniste u Armiji na jačanje borbene sposobnosti i moralno-političkog jedinstva svojih redova, kao čvrstog garanta naše slobode i nezavisnosti.

Pre pet decenija Josip Broz Tito je došao na čelo Komunističke partije Jugoslavije. Od tada pa do smrti neprekidno

je rukovodio revolucionarno-oslobodilačkom borbom jugoslovenskih komunista. U tom razdoblju Komunistička partija Jugoslavije bila je nosilac istorijske inicijative za organizovanje narodnooslobodilačkog rata protiv fašističkih osvajača i za socijalistički preobražaj našeg društva, za nove međunarodne odnose i odnose između komunističkih partija. Borba koju su jugoslovenski komunisti vodili za ostvarivanje ovih ciljeva, s Titom na čelu, donela je našoj zemlji, Partiji i njemu lično svetski ugled i priznanje. Naša zemlja, kao nova Titova Jugoslavija, postala je značajan činilac svetske istorije. Njegovo revolucionarno delo postalo je uzor i nadahnuće naroda širom sveta u borbi za slobodu i nezavisnost.

U središtu Titove revolucionarne aktivnosti bila je borba za oslobođenje radničke klase i radnih ljudi zajedno s borbom naroda i zemalja za slobodu i nezavisnost.

Za Titovo stvaralaštvo naročito važna bila je činjenica što je on stupio u revolucionarni pokret i borbu kao radnik. Njegovo društveno poreklo, duboki smisao za plebejska stremjenja i privrženost radničkoj klasi i radnim ljudima, davala je nepokolebljivu čvrstinu i istrajnost njegovim uverenjima. Bio je u životnoj i neprestanoj komunikaciji sa svetom, otvorenog duha za revolucionarna i oslobodilačka, demokratska i progresivna saznanja i iskustva drugih partija i pokreta. Uviđajući raznolikost uslova u kojima se vodi borba za socijalizam i društveni progres i neophodnost različitih puteva u toj borbi, on nije zaboravljao zakonitu težnju ka oslobođenju od svakog oblika ekonomskog, socijalnog i nacionalnog potčinjavanja, koja vidno obeležavaju celokupnu svetsku istoriju.

Tvorac političke i vojne strategije narodnooslobodilačkog rata i socijalističke izgradnje

Prvi dalekosežan korak koji je Tito načinio kao generalni sekretar KPJ, a koji će u istorijskoj perspektivi očuvati trajnu važnost, bilo je osamostavljanje KPJ, borba za njeno jedinstvo i afirmaciju njene odgovornosti pred sopstvenom radničkom klasom i narodom. On je poveo odlučnu bitku za prevazilaženje frakcionaških deoba unutar KPJ i uklanjanje posledica koje su one ostavile na jedinstvo radničke klase i ugled Partije u narodu.

Tito je u opštim uslovima drugog svetskog rata sagledao mogućnosti i sposobnosti KPJ da podigne na ustanak porobljene narode Jugoslavije i organizuje opštenarodni rat protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajnika. On je oblikovao političku i vojnu strategiju narodnooslobodilačke borbe s uverenjem da nam niko ne može doneti slobodu »ako se mi sami ne borimo« s osećanjem internacionalističke odgovornosti za sopstveni doprinos pobjedi nad fašizmom.

Politička strategija povezivala je borbu za slobodu i nezavisnost sa rešavanjem socijalnog i nacionalnog pitanja i stvaranjem odgovarajućih oblika političke, društvene i vojne organizacije. Partija je stoga posvećivala svu pažnju razvoju narodne vlasti, narodne vojske i političkog pokreta u obliku Narodnog fronta.

Vojna strategija izgrađena na revolucionarnoj političkoj strategiji Partije predstavljala je stvaralačku primenu marksističke ideje o naoružanom narodu u konkretnim istorijskim uslovima. Tito je svoje strategijsko stanovište izrazio sledećim rečima: »Ovog puta narod ima oružje u ruci, koje je sam izvojevao, koje neće ispustiti iz ruku dokle god ne izvojuje svoju pravu i potpunu slobodu, dok ne uspostavi svoju pravu narodnu vlast.«

U oružanoj borbi protiv vojnotehnički višestruko nadmoćnijeg neprijatelja Tito je reafirmisao partizanski način ratovanja i partizanski oblik vojne organizacije i otkrio mogućnost njihove evolucije u kombinovani frontalno-partizanski način ratovanja i u kombinovani oblik vojne organizacije — regularnu armiju i partizanske odrede. On je tu strategiju uveo na »velika vrata« u savremenu vojnu misao i praksu i ona je dokazala svoju trajnu vrednost u revolucionarno-oslobodilačkoj borbi mnogih naroda.

U istorijskoj retrospektivi i iz ugla savremenosti ukazuje se, kao dostignuće najvišeg reda, Titovo uviđanje neiscrpnog potencijala koji se nalazi u sintezi nacionalnooslobodilačkih i klasno-socijalnih težnji naroda i osnovnih nosilaca tih procesa. U tom smislu on je načinio onaj »korak iz teorije u praksu«, koji je, kako će vreme pokazati, dobio istorijski zamah svetskih razmera.

Tito je smatrao da su ravnopravnost naroda i narodnosti i bratstvo i jedinstvo ključni činioci međunacionalnih odnosa u našoj višenacionalnoj zajednici. Narodnooslobodilačka

vojska Jugoslavije bila je funkcija politike KPJ i, uz sve specifičnosti koje mora imati vojna organizacija, ona je postala prva ustanova novog društva i novih društvenih odnosa koji su se, u ratnim uslovima, odlikovali političkom i nacionalnom ravnopravnošću ljudi, svesnom vojnom disciplinom, samodisciplinom i drugarskim, čovečnim odnosima između starešina i boraca.

Prema Titovim rečima, to je bila »naoružana narodna snaga« koja se bori »za pravednu stvar, za oslobođenje zemlje ispod jarma okupatora i za bolju i srećniju budućnost«, vojska bratstva i jedinstva, oslobodilačka u dvostrukom smislu — i po tome što se bori za oslobođenje Jugoslavije i po tome što se bori za slobodu, bratstvo i ravnopravnost svih njenih naroda i narodnosti. U Titovoj strategiji nacionalni i jugoslovenski činilac bili su u sprezi koja je našu narodnu vojsku činila moralno-politički nadmoćnijom i nad fašističkim okupacionim armijama i nad nacionalističkim formacijama domaćih izdajnika, unitarističkog i separatističkog tipa.

Partijske i skojevske organizacije i politički organi, pod opštim rukovodstvom KPJ, bili su ključni činilac politizacije i socijalizacije Narodnooslobodilačke vojske, njenog uvođenja u središte političkih zbivanja u NOR-u i njene moralne izgradnje.

Moralno-politički kvaliteti Narodnooslobodilačke vojske bili su polazna pretpostavka i u Titovom revolucionisanju ratne veštine. Pri tome je narodna vojska bila okružena ljubavlju, brigom i podrškom naroda, tako da se jedno od drugog ne mogu odvojiti. Upravo to i takvo jedinstvo naroda i vojske sadrži rešenje za savremene revolucionarno-oslobodilačke i odbrambene ratove, rešenje koje omogućava suprotstavljanje malih zemalja i naroda vojnotehnički nadmoćnijim agresivnim silama.

I za Narodnooslobodilačku vojsku i za narodnooslobodilačke odbore i za Narodnooslobodilački front bilo je karakteristično najšire angažovanje narodnih masa, njihova stvaralačka inicijativa, preduzimljivost i odgovornost. To je moglo da podstakne samo svest o tome da putem oružane borbe postaju suvereni gospodari i graditelji sopstvenog puta u budućnost. Borbena i politička, ekonomska i kulturna aktivnost milionskih masa naroda u borbi protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajnika — to je bila podloga na kojoj smo, u po-

sleratnom razdoblju, počeli da »zidamo zgradu« socijalističkog samoupravljanja i nastavili da učvršćujemo bratstvo i jedinstvo.

Tito je u narodnooslobodilačkom ratu jasno formulisao principe međunarodnog položaja Jugoslavije i savezničkih odnosa sa drugim zemljama. Njegova privrženost principima nezavisnosti, samostalnosti i ravnopravnosti zasnivala se na činjenici da je »naše oslobođenje naše djelo« i da smo savezničku pomoć i podršku izborili, a ne izmolili. On je pregovarao sa predstavnicima savezničkih zemalja na ravnoj nozi i nije dopuštao pritisak, ma s koje strane on dolazio, koji bi nas doveo u zavisen položaj.

U izgrađivanju odnosa sa spoljnim svetom Tito je koristio merila koja je izgrađivao u međunacionalnim odnosima unutar Jugoslavije. Od trajne je i nepromenljive važnosti činjenica da su naši narodi potvrdili, u toku oružane borbe, svoju suverenu volju da žive zajedno u jedinstvenoj federativnoj državi. Ravnopravnost kojom je ta volja bila pobuđena, postala je Titova ideja — vodilja i kada je reč o našem odnosu prema drugim zemljama i o njihovom odnosu prema našoj zemlji. Dosledan toj ideji on se neprekidno zalagao i za to da narodnosti postanu mostovi zbližavanja i prijateljstva prema susedima. Iako pojedini naši susedi nisu, u tom pogledu, imali recipročan stav, Tito svoj nije menjao. U isto vreme nije ostavljao mesta ni za kakve nedoumice za slučaj da bilo koji deo Jugoslavije bude ugrožen. Kao što smo se u narodnooslobodilačkom ratu borili za priključenje Jugoslaviji ranije neopravdano otrgnutih delova naše teritorije i naših naroda, tako danas Jugoslavija sa svom svojom odbrambenom snagom štiti teritorijalni integritet i nepovredivost svojih granica. Titova je poruka od trajne važnosti: »Ono što smo rekli davno, ponavljamo i danas — tuđe nećemo, a svoje ne damo.«

Tito je osuđivao uravnilovku i najodlučnije se suprotstavljao prekrajanju istorije i umanjivanju našeg doprinosa pobjedi nad fašizmom. Njegovo razumevanje istorije nije dopuštalo da vremensko udaljavanje od ratnih zbivanja izbriše liniju fronta, ni smisao i ciljeve borbe zaraćenih strana, onih koje su se borile za slobodu i društveni progres i onih koji su im stajali na putu sa suprotnim težnjama. Stoga se njegova misao i danas uzdiže s nesmanjenom snagom kao neprelazna prepreka svakom nastojanju da se istorija narodnooslobodilač-

kog rata i veličina našeg doprinosa pobjedi nad fašizmom prikazuju u krivom svjetlu.

Tito je reafirmisao Marksovu ideju o slobodnim asocijacijama neposrednih proizvođača u savremenim uslovima, u skladu s revolucionarnim postulatom »fabrike radnicima, zemlja seljacima«. On je inicirao socijalističko samoupravljanje kao put i način da radni ljudi i građani u svojim radnim i životnim zajednicama neposredno upravljaju društvenim poslovima, dakle, kao negaciju etatističke moći, bilo da je zasnovana na privatnom bilo na državnom obliku svojine.

Iako u razvoju socijalističkog samoupravljanja nismo imali praktičnog uzora ni putokaza, ono je, kao pionirski poduhvat, bilo i ostalo snažan podsticaj razvoja društva.

Tito je video socijalističko samoupravljanje kao integralan društveno-ekonomski odnos koji prožima celinu društvenog sistema od dna do vrha, a u kome radnici ovladavaju celokupnim dohotkom koji stvaraju i kontrolišu proširenu društvenu reprodukciju. U istom smislu je i samoupravnu demokratiju sagledavao kao realnu mogućnost da radni čovek postavlja sebi ciljeve i zadatke koji odgovaraju njegovim ljudskim potrebama, a nisu motivisani ni profitom ni administrativno-tehnokratskim »višim ciljevima.«

U isto vreme, on je bio svestan da razvijanje samoupravljanja nije isto što i hodaње po ravnom putu. Imajući to na umu, posebno je naglašavao da »ne smije slabiti budnost prema svim pojavama oživljavanja birokratskog centralizma, kako u federaciji tako i u republikama i pokrajinama, kao i prema tendencijama lokalističkog zatvaranja«. Jer, »takve pojave idu naruku raznim nacionalističkim ideologijama, a nacionalizam je kao busija iza koje se skrivaju i djeluju klasni neprijatelji i druge reakcionarne i antisamoupravne snage«.

Titovo razumevanje samoupravljanja kao integralnog društvenog odnosa došlo je do izražaja i na području odbrambenih poslova, dakle tamo gde država, po pravilu, zadržava najčvršći monopol odlučivanja. Samoupravljanje omogućuje podruštvljavanje odbrambenih poslova, tako da radni ljudi i građani postaju nosioci odlučivanja, organizacije i praktičnih priprema u toj oblasti društvenog života. Tito je u tome spoznao nagoveštaj »historijski gledano, novog sistema odbrane« u kome su naše oružane snage, Jugoslovenska narodna armija i Teritorijalna odbrana, kako je rekao »konkretni oblici pri-

mjene Marksove ideje o naoružanom narodu na današnjem stepenu razvitka našeg socijalističkog društva i u okviru postojećih međunarodnih odnosa. U tim oblicima poznato načelo da svaki građanin bude vojnik i svaki vojnik građanin — dobija realni smisao i sadržaj.

Razmatrajući kvalitete na kojima se zasniva snaga opšte-narodne odbrane uopšte i borbena sposobnost oružanih snaga, Tito je podjednaku važnost pridavao moralno-političkoj čvrstini i psihološkoj pripremljenosti naših ljudi da se suprotstave agresiji i visokoj organizovanosti, opremljenosti i izvežbanosti naših oružanih snaga i svih radnih i društvenih organizacija. Ovi Titovi stavovi sadrže u sebi pouzdanu branu protiv jednostranosti u pristupu i problemima koji se tiču praktične izgradnje odbrambene organizacije našeg društva i njegovih oružanih snaga. U isto vreme, njima su određeni magistralni pravci obuke i vaspitanja ljudi u pripremama za odbranu zemlje.

Tito se dosledno zalagao za jedinstvo oružanih snaga i jedinstvenu Jugoslovensku narodnu armiju, a odlučno odbijao i svaku pomisao o njenoj dezintegraciji. On je afirmisao prava i odgovornosti republika i pokrajina u poslovima odbrane, posebno u organizovanju i funkcionisanju jedinica Teritorijalne odbrane, ali i njihovu zajedničku odgovornost za izgradnju i razvoj Jugoslovenske narodne armije. Za njega su bila neprihvatljiva nastojanja da se, pod bilo kakvim izgovorom, dovede u pitanje jedinstvo Armije kao oružane sile svih naroda i narodnosti naše zemlje.

On je Armiju video kao »sastavni deo naše narodne zajednice« i kao glavnu snagu njene odbrane u čijim redovima će se boriti i »Srbi i Makedonci na zapadnim granicama«, jednako kao i »Slovinci i drugi na drugim granicama«. Posebno je naglašavao značaj njenog razvoja kao narodne armije i njenu povezanost sa narodom.

Od samog početka razvoja Armije Tito je pažljivo pratio i usmeravao delovanje KPJ — SKJ u njenom sastavu i ukazivao na greške u shvatanju njene uloge, naročito kada se radilo o odnosu komande i partijske organizacije (ćelije). Instrukcije koje je tom prilikom i kasnije davao, predstavljaju vrednosti trajnog značaja. Tako, na primer, u Pismu Pokrajinskom komitetu Partije za Makedoniju, iz januara 1943. godine, piše: »Vodite računa da se partijska organizacija u odre-

du, a i partijski forumi na terenu ne pretvore u tutore štabova. Odnos mora biti takav da Partija stvarno bude rukovodilac, ali da to ne koči samostalnost i inicijativu vojne komande i da bude obezbeđeno sprovođenje partijskih direktiva, a s druge strane, da vojna komanda ima po svim pitanjima siguran oslonac i pomoć partijske organizacije.«

U svojim poslednjim obraćanjima komunistima u Armiji, Tito je naročito isticao njihovu odgovornost za borbeno i moralno-političko pripremanje oružanih snaga, da svaki vojnik i starešina bude prožet socijalističkom svešću, revolucionarnim optimizmom i odanošću interesima radničke klase, i da se svaki čovek učini aktivnim subjektom izgradnje naše vojne organizacije.

Doprinos utemeljenju i afirmaciji politike nesvrstanosti

Tito je otvorio novu stranicu u istoriji odnosa u međunarodnom radničkom pokretu i između komunističkih partija. Suprotstavljajući se dominaciji i hegemoniji, on je utro put novim principima u odnosima između radničkih i komunističkih partija i u međunarodnom radničkom i progresivnom pokretu. U pristupu tim odnosima polazio je od stanovišta da su oni nerazdvojni deo kretanja u savremenom svetu i da različiti uslovi borbe za socijalizam traže od subjektivnih snaga stvaralačku idejnu i političku aktivnost u rešavanju problema i protivrečnosti s kojima se suočavaju. S obzirom na to, naročito je isticao nužnost različitih puteva u socijalizam, odgovornost svake komunističke i radničke partije pred radničkom klasom i sopstvenim narodom, i razvoj odnosa i saradnje na demokratskim osnovama, uz dosledno poštovanje ravnopravnosti radničkih i komunističkih partija i uvažavanje međusobnih razlika.

Tito je, s Nehruom i Naserom, pokrenuo točak istorije s blokovskih koloseka na široki put nesvrstanosti. U vreme kada su blokovske konfrontacije zamračile perspektivu međunarodnih odnosa, držeći svet na ivici nuklearnog rata, on je sagledao potrebu i mogućnost organizovanog delovanja Pokreta nesvrstanih, koji je kao latentna snaga postojao van blokova u golemoj većini nezavisnih zemalja i u narodima koji su se borili za slobodu i nezavisnost. Njegova komunistička

vizija međunarodnih odnosa bila je prožeta Marksovim postulatima »da obični zakoni morala i pravde, kojima treba da se rukovode pojedinci u međusobnim odnosima, budu vrhovni zakoni u odnosima među narodima«. Pri tom je polazio od činjenice da je moderni razvoj tehnike, saobraćaja i informatike nesumnjivo potvrdio povezanost i međusobnu zavisnost svih zemalja i naroda sveta.

Tito je, po opštem mišljenju, dao suštinski doprinos utemeljenju i afirmaciji politike nesvrstanosti na principima aktivne miroljubive koegzistencije. Politika nesvrstanosti usmerena je na razvoj odnosa i saradnje između zemalja i naroda na osnovama ravnopravnosti i uzajamnog poštovanja, nezavisnosti, suvereniteta i integriteta. U isto vreme, on se nepomirljivo suprotstavljao svakom aktu sile u međunarodnim odnosima, ma sa koje strane i ma u kom obliku se on ispoljavao. Vrednost te politike ukazuje se u pravoj veličini i kontekstu ideološke polarizacije među blokovima, koja podstiče primenu sile u težnji za dominacijom, bilo da je ona motivisana ekonomskim, vojnim ili političkim razlozima.

Tito je poklanjao naročitu pažnju borbi nesvrstanih za novi svetski ekonomski poredak, za otklanjanje jaza između razvijenih i nerazvijenih zemalja. U tome je video osnovni uzrok nestabilnih međunarodnih odnosa, koji zahteva i jedinstvo i solidarnost nesvrstanih u borbi za njegovo prevazilaženje. U vezi s tim naglašavao je da pravedniji ekonomski odnosi odgovaraju i suštinskim interesima radničke klase razvijenih zemalja, jer je borba protiv eksploatacije, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom planu, nedeljiva.

Titov odnos prema ratu i ulozi vojne sile u savremenosti odlikuje se filozofskom dubinom, političkom principijelnošću i strategijskom jasnoćom. Uzimajući u obzir ubojnu snagu novog, u prvom redu nuklearnog oružja, on je rano došao do zaključka da nuklearni rat ne može imati nikakvu političku svrhu.

Bio je čvrsto ubeđen da je za razvitak socijalizma i progres čovečanstva neophodan mir ali je jasno uviđao džinovske dimenzije razvoja vojne sile koju je proizvela blokovska trka u naoružavanju i svu opasnost koju ona nosi po mir u svetu. Bez dvoumljenja je podržavao odbrambene ratove i revolucionarno-oslobodilačku borbu kolonijalnih naroda. Takav njegov stav bio je prožet internacionalističkom solidarnošću, a

ne pragmatičnim nacionalnim interesom, i on od njega nije odstupao ni po koju cenu.

Iako je smatrao da je politička i moralna angažovanost protiv politike sa pozicija sile bezuslovno potrebna, Tito je isto tako bio uveren da nije, sama za sebe, i dovoljna da odvrati ili zaustavi agresiju. Stoga je isticao: »Mi moramo biti spremni da svakog odvratimo od agresije, da spremni dočekamo rat, ako do njega dođe. Zato naš sistem opštenarodne odbrane ima dvostruku ulogu: odvrćanje od agresije i vođenje opštenarodnog odbrambenog rata ako nam bude nametnut.« Njegova strategija opštenarodnog rata protiv agresije i oružane intervencije zadobila je svetski odjek, baš zato što otkriva neiscrpane mogućnosti naroda u oružanoj i političkoj borbi, kada su rešeni da se odupru agresoru.

Idejno i akciono jedinstvo Saveza komunista bitan uslov revolucionarnog delovanja

Vreme u kome obeležavamo 50-godišnjicu Titovog dolaska na čelo KPJ karakteriše se spletom unutrašnjih i međunarodnih suprotnosti koje podjednako iziskuju jasnu viziju i delotvornu akciju na njihovom prevladavanju.

U tim okolnostima s razlogom se obraćamo Titovom revolucionarnom delu kao nezamenljivom osloncu za idejno osvetljavanje aktuelne situacije i za praktično rešavanje zadataka koji su pred nama. Priroda tog dela navodi nas na to da ovom jubileju damo radni karakter, da vidimo šta možemo i šta smo dužni da učinimo u celini društvene akcije i svako u svom delokrugu na prevladavanju krize.

U Titovom odnosu prema revoluciji momenat razvoja i momenat odbrane su nerazdvojno povezani. Za njega »svaka revolucija dokazuje svoju vrijednost sposobnošću da razvija i brani svoje tekovine«.

Tito je razvoj i odbranu tekovina narodnoolobodilačkog rata i socijalističkog samoupravljanja smatrao zadatkom od kojeg ne može i ne sme biti odstupanja i na kojem Savez komunista kao vodeća i usmeravajuća snaga društva potvrđuje svoju ulogu i odgovornost. Idejno i akciono jedinstvo Saveza komunista bilo je za njega bitan uslov revolucionarnog delovanja, a princip demokratskog centralizma organizacioni ok-

vir za jedinstvo partijskih organizacija i rukovodstava. Pri tom je i na Partiju gledao kao na »živ organizam« koji se i sam menja pod uticajem promena koje je sama pokrenula. Inicirajući socijalističko samoupravljanje kao demokratski proces koji vodi sužavanju uloge države, Partija se i sama orijentisala na to da svoju ulogu avangarde ostvaruje unutar samoupravljanja a ne sa pozicija vlasti. Međutim, zalažući se za demokratske odnose u Savezu komunista, Tito se odlučno suprotstavljao njegovom pretvaranju u »debatni klub«. Jer, beskrajne forumske rasprave i uopšteni zaključci parališu njegovo jedinstvo u akciji. Ukratko, on nije dopuštao da demokratska retorika osujećuje revolucionarno pregalaštvo.

Uvođenje radnih ljudi i građana u razmatranje i rešavanje društvenih problema može se smatrati najvišim i najsmelijim revolucionarnim dometom u savremenom životu. Tito je sa najvećom otvorenosću i neuporedivom jasnoćom govorio narodu o međunarodnim, političkim, društvenim i vojnim pitanjima, razvijajući u njemu društvenu svest i uvažavajući ga kao subjekta političkog odlučivanja. Isto tako, otvoreno je predočavao prepreke na tom putu.

Afirmišući samoupravljanje kao put koji vodi oslobođenju rada i ukidanju svake eksploatacije i potčinjavanja, on se podjednako suprotstavljao birokratsko-tehnokratskoj uzurpaciji i izigravanju samoupravnih prava i odgovornosti radnih ljudi i građana.

Pozivajući da čuvamo bratstvo i jedinstvo kao zenicu oka, on je neprestano držao nacionalizam na meti kritike u svim njegovim istorijskim i aktuelnim manifestacijama. Svoje komunističko i ljudsko ubeđenje o međunacionalnim odnosima izložio je rečima koje odzvanjaju internacionalističkim akcentom: »Volim svoju zemlju, volim sve narode i narodnosti u Jugoslaviji. Sve! I ne može biti u Jugoslaviji naroda koji, ako sam želi da bude sretan, ne bi volio druge narode. Narod koji ne voli druge, ne može biti sretan. Takav bi težio samo dominaciji i time stvarao razdor.«

Titovo delo obavezuje komuniste u Armiji na jačanje borbene sposobnosti i moralno-političkog jedinstva

Za Titovo delo može se reći, kako što je slučaj i sa drugim velikim revolucionarima i stvaraocima, da ono ne pristaje na čuvanje u sećanju, kao slika onoga što je bilo, već da je živo kao i u vremenu u kom je nastalo. Ono je duboko uvreženo u opredeljenju i mišljenju ogromne većine naših ljudi, u samoupravljajućoj društvenoj svesti.

U aktuelnom vremenu Savez komunista suočen je sa zadatkom neodložnog ubrzanja procesa ekonomske i političke stabilizacije društva, radi čega su neophodne i promene pojedinih normativnih delova Ustava. U kritičkom sagledavanju teškoća u koje smo zapali i u određivanju pravaca akcije i načina delovanja Titova reč i misao oslonac su i ohrabrenje.

Oni se osećaju u zahtevima za idejno i akciono jedinstvo Saveza komunista, za širenje materijalne osnove samoupravljanja i puno uvažavanje samoupravnih prava i odgovornosti radnih ljudi i građana, za učvršćivanje bratstva i jedinstva na osnovi ravnopravnosti naroda i narodnosti, za hitno i efikasno otklanjanje pritiska na Srbe i Crnogorce u pokrajini Kosovo, jer je to direktan kontrarevolucionarni, iredentistički atak na celokupnu politiku i praksu Saveza komunista o nacionalnom pitanju.

Titovo delo podstiče i obavezuje komuniste u Armiji da idejno-političkom akcijom i ličnim primerom osiguraju svestrano angažovanje celokupnog armijskog sastava na zadacima ekonomske i političke stabilizacije društva. Naši napori moraju biti usmereni, u prvom redu, na jačanje borbene sposobnosti i moralno-političkog jedinstva armijskih redova. U tome je pouzdana garancija za mir na našim granicama i za to da sami rešavamo probleme s kojima smo suočeni. Jačanje borbene spremnosti Armije podrazumeva i stalnu modernizaciju u skladu s vojnotehnološkim izazovom vremena u kome živimo. Pri tom smo dužni da pratimo ono što drugi čine i da vodimo računa o ekonomskim mogućnostima zemlje. Teškoću koja je u tome sadržana prevazilažićemo, kao i do sada, racionalnim i štedljivim trošenjem sredstava u optimalnim srazmerama ulaganja u obuku, obrazovanje i vaspitanje ljudi, na jednoj strani, i u savremenu ratnu tehniku, na drugoj.

Uporedo s tim, Armija će, u duhu tradicije narodnooslobodilačkog rata i na način primeren socijalističkom samoupravljanju, učestvovati u društveno-političkom životu, potvrđujući tako svoj narodni i socijalistički karakter. Ona se, pod neposrednim Titovim rukovodstvom, izgrađivala i razvijala kao jedinstvena oružana sila radničke klase i radnih ljudi svih naših naroda i narodnosti, i kao kohezioni činilac našeg društva. Zbog toga je njeno uvažavanje nepodeljeno, a svaki pokušaj devalviranja njene društvene uloge izaziva spontano reagovanje radnih ljudi i građana.

*

Trajne su vrednosti Titove poruke komunistima da moraju uvek biti u prvim redovima borbe za dalji razvoj naše revolucije i učvršćenja njenih tekovina; da se potvrđuju u akciji ličnim primerom, posebno da prednjače u idejno-političkom radu, moralnim i stručnim kvalitetima; da se ne smeju miriti sa dostignutim, da moraju biti kritični prema svom radu i razvijati ličnu i kolektivnu odgovornost pred svojom organizacijom i sredinom u kojoj žive i rade.

Titovoj stvaralačkoj misli bio je stran mehanički prilaz u tumačenju problema društva. On je brižljivo analizirao podatke, činjenice i pouke iz iskustva. Uviđajući neophodnost promena za koje su uslovi sazreli, puteve i načine da se one sprovedu, uvek je imao na umu oslobođenje radničke klase u komunističkoj perspektivi. To njegovom delu osigurava postojanost u vremenu i daje inspirativnu snagu kojom se motivišu buduće generacije.

S U M M A R Y

TITO'S REVOLUTIONARY WORK HAS BECOME THE MODEL AND
INSPIRATION OF ALL YUGOSLAV NATIONS IN THEIR STRUGGLE FOR
FREEDOM AND INDEPENDENCE

The first far reaching step made by Tito in his capacity of the Secretary General of the Communist Party of Yugoslavia was to emancipate the Party and to attain its unification. In the environment of World War 2 he gained a clear insight into the possibilities and capabilities of the CPY to initiate the

total national uprising against the fascist invaders and domestic traitors. He conceptualized the political and military strategy of the national liberation struggle, connecting it with the struggle for freedom and resolution of the social and national questions. In the armed struggle against the multifold superior enemy, Tito reaffirmed the partisan warfare and the partisan forms of military organization, discovering possibilities for their evolution to a combined frontal-partisan warfare and to a combined form of military organization — regular Army and partisan detachments.

Tito consistently advocated the unity of the armed forces and the creation and existence of a unified Yugoslav People's Army, resolutely opposing even a mention of division of the Army to national components. He reaffirmed the rights and responsibilities of Yugoslav federal republics and provinces in defence matters, particularly in the domain of organization and functioning of territorial defence units, together with their common responsibility also for the build-up and development of the YPA.

It is generally accepted that Tito contributed profoundly to the establishment and reaffirmation of policy of non-alignment based on principles of peaceful coexistence. He emphasized the significance of the struggle of non-aligned countries for a new world economic order and for the elimination of the gap existing between developed and under-developed countries.

Tito's work urges and binds communists in the Army to strengthen combat abilities and moral-political unity of their ranks, as a firm guarantee of our freedom and independence.

R E S U M E

L'OEUVRE REVOLUTIONNAIRE DE TITO SERT D'EXEMPLE ET D'INSPIRATION A TOUS LES PEUPLES QUI LUTTENT POUR LA LIBERTE ET L'INDEPENDANCE

Le premier pas de longue portée que Tito a fait en qualité de Secrétaire général du PCY consista à rendre le Parti indépendant et à engager la lutte pour l'unité de ce dernier. Dans les conditions de la Deuxième guerre mondiale, Tito a su apprécier avec justesse les possibilités et les capacités du PCY d'organiser le soulèvement national généralisé contre l'occupant fasciste et les force quislings. Il a donné la forme à la stratégie politique et militaire de la lutte de libération nationale de sorte que cette dernière fut à la fois la lutte pour la liberté et pour le règlement des questions nationale et sociale. Dans la lutte armée, face à un ennemi numériquement et autrement supérieur Tito a réaffirmé la guerre de partisans et l'organisation militaire de partisans en indiquant les possibilités de leur évolution sous forme frontale de la guerre de partisans et sous une forme combinée d'organisation militaire comprenant une armée régulière et des détachements de partisans.

Tito a été conséquent dans ses efforts pour l'unité des forces armées et pour une APY unie et a rejeté résolument toute idée de désintégration de l'Armée. Il a affirmé les droits et les responsabilités des Républiques et des

Provinces en matière de Défense, notamment dans l'organisation et le fonctionnement des unités de la Défense territoriale, mais il a défini aussi la responsabilité que celles-ci ont en commun d'édifier et de développer l'APY.

De l'avis général, Tito a contribué essentiellement à la création et à l'affirmation de la politique de non alignement suivant les principes de la coexistence pacifique active. Il a attribué une attention spéciale à la lutte des pays non alignés pour l'établissement d'un nouvel ordre économique international et pour l'élimination du fossé qui sépare les pays évolués et les pays sous-développés.

Pour les communistes de l'Armée, l'oeuvre de Tito sert de stimulant et d'obligation dans leurs efforts de promouvoir les capacités de combat et l'unité morale et politique de leurs rangs en tant que garant solide de la liberté et de l'indépendance de notre pays.

РЕЗЮМЕ

РЕВОЛЮЦИОННЕ ДЕЛО ТИТО СТАЛО ОБРАЗЦОМ И ВДОХНОВЕНИЕМ ВСЕХ НАРОДОВ В БОРЬБЕ ЗА СВОБОДУ И НЕЗАВИСИМОСТЬ

Первый далеко идущий шаг, сделанный товарищем Тито в качестве генерального секретаря КПЮ, был связан с обеспечением самостоятельности Партии и борьбой за ее единство. В условиях второй мировой войны он четко понимал какими возможностями и способностями, необходимыми для поднятия всенародного восстания против фашистских оккупантов и местных коллаборационистов, обладает КПЮ. Он создавал политическую и военную стратегию народно-освободительной борьбы, связывая ее с борьбой за свободу и решение социального и национального вопросов. Вновь утвердил партизанский способ ведения войны и партизанскую форму оруженной борьбы против многократно превосходящего противника Тито: военной организации и открыл возможности их эволюции в комбинированный фронтально-партизанский способ ведения войны и комбинированную форму военной организации — оперативную армию и партизанские отряды.

Тито последовательно отстаивал единство вооруженных сил и единую ЮНА, причем решительно отвергал любую мысль о разбединении Армии. Он утвердил права и ответственности республик и автономных краев в делах обороны, в частности в организации и функционировании войск Территориальной обороны, но и их совместную ответственность за строительство и развитие ЮНА.

По всеобщему мнению, Тито внес существенный вклад в создание и утверждение политики неприсоединения на принципах активного мирного сосуществования. Особое внимание он уделял борьбе неприсоединившихся стран за новый мировой экономический порядок и преодоление пропасти между развитыми и развивающимися странами.

Титовское дело для коммунистов в Армии является поощрением и обязательством по укреплению боеспособности и повышению морально-политического единства своих рядов, как прочной гарантии нашей свободы и независимости.